
ZARZĄD SUKCESYJNY PRZEDSIĘBIORSTWEM OSOBY FIZYCZNEJ

Wprowadzenie

Wydaje się, że zmniejszyć mogą się problemy z dziedziczeniem (sukcesją) przedsiębiorstw po śmierci ich właścicieli. Dnia 25 listopada 2018 r. weszła bowiem w życie ustawa z dnia 5 lipca 2018 r. o zarządzie sukcesyjnym przedsiębiorstwem osoby fizycznej, która reguluje zasady tymczasowego zarządzania przedsiębiorstwem po śmierci przedsiębiorcy wpisanego do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej (CEIDG) oraz zasady kontynuowania działalności gospodarczej takiego przedsiębiorstwa.

Dotychczas w przypadku śmierci przedsiębiorcy problemem dla jego następców prawnych były m.in. kwestie związane z umowami zawartymi przez przedsiębiorcę, kontynuacja stosunków pracy oraz przeniesienie wszelkiego rodzaju decyzji administracyjnych dotyczących przedsiębiorstwa. Regulacje przywołanej ustawy mogą pomóc przedsiębiorcom (i ich spadkobiercom) kontynuować działalność gospodarczą bez większych problemów.

Na marginesie dodać należy, że zarząd sukcesyjny dotyczy również w odpowiednim zakresie wspólników spółki cywilnej.

Ustanowienie zarządu sukcesyjnego.

Aby ułatwić dziedziczenie (sukcesję) przedsiębiorstwa należy powołać zarządcę sukcesyjnego. Zarząd sukcesyjny można ustanowić w dwóch trybach. Przede wszystkim przedsiębiorca, jeszcze za życia, może ustanowić taki zarząd. Możliwe jest też wystąpienie o ustanowienie takiego zarządu już po śmierci przedsiębiorcy przez zainteresowane osoby.

Zarządcą sukcesyjnym może być wyłącznie osoba fizyczna posiadająca pełną zdolność do czynności prawnych, a do ustanowienia zarządu sukcesyjnego wymagane jest powołanie zarządcy sukcesyjnego, jego zgoda na pełnienie tej funkcji i dokonanie wpisu w CEIDG. Dla ważności powołania i wyrażenia zgody konieczne jest wyłącznie zachowanie formy pisemnej.

Jeżeli zarządca nie został powołany za życia przedsiębiorcy, możliwe jest jego powołanie przez małżonka przedsiębiorcy, któremu przysługuje udział w spadku lub spadkobiercę, który przyjął spadek. Powołanie zarządcy w tym trybie wymaga zachowania dla swojej ważności formy aktu notarialnego.

Wykonywanie zarządu sukcesyjnego.

Celem wprowadzenia zarządu sukcesyjnego jest przeprowadzenie przedsiębiorstwa przez okres pomiędzy śmiercią dotychczasowego właściciela a nabyciem przedsiębiorstwa w drodze dziedziczenia przez następcę prawnego przedsiębiorcy.

We wskazanym okresie zarządca sukcesyjny prowadzi przedsiębiorstwo używając firmy przedsiębiorcy z dopiskiem „w spadku”. Prowadzenie działalności dotyczy zwykłego zarządu,

a dla czynności przekraczających zwykły zarząd konieczna jest zgoda przyszłych właścicieli przedsiębiorstwa lub zgoda sądu. Zarządca sukcesyjny ma również prawo występować w sprawach przedsiębiorstwa przed sądami i innymi organami.

W przypadku ustanowienia zarządcy sukcesyjnego zachowują moc (z pewnymi modyfikacjami) wszystkie umowy wiążące przedsiębiorcę z kontrahentami oraz umowy o pracę.

Szczególnie istotne wydają się ułatwienia dotyczące przejścia decyzji administracyjnych dotyczących przedsiębiorstwa na następcę prawnego przedsiębiorcy. Często od ważności i trwania tych decyzji (licencje, pozwolenia, koncesje etc.) uzależniona jest działalność przedsiębiorstwa, a uzyskanie nowych decyzji w tym samym zakresie, ale na innego przedsiębiorcę jest czasochłonne, a niekiedy wręcz niemożliwe. Co do zasady w przypadku śmierci przedsiębiorcy wydane decyzje wygasają. Przywołana ustawa umożliwia jednak złożenie przez zarządcę sukcesyjnego odpowiedniego wniosku, który umożliwi (z zachowaniem odpowiednich warunków) trwanie i następnie przejście tych decyzji na następcę prawnego przedsiębiorcy. Regulacje dotyczące decyzji mają zastosowanie również w przypadku działalności regulowanej lub wymagającej wpisu do rejestru.

Podsumowanie

Gospodarka rynkowa w Polsce kończy w tym roku 30 lat, co powoduje, że wiele przedsiębiorstw będzie w najbliższym czasie przechodzić w ręce kolejnego pokolenia. Wprowadzone regulacje mogą ułatwić taką sukcesję.

Wydaje się, że zarząd sukcesyjny kluczowy będzie dla przedsiębiorstw zatrudniających pracowników i posiadających znaczny majątek oraz tych, które swoją działalność opierają na decyzjach administracyjnych (wszelkiego rodzaju licencjach, pozwoleniach czy np. decyzjach środowiskowych).

Dopiero czas pokaże czy wykształci się praktyka stosowania instytucji zarządu sukcesyjnego, ale dla prężnie działającego przedsiębiorcy, który myśli o przyszłości nie tylko swojej, ale i swoich najbliższych z pewnością jest to opcja warta rozważenia.

radca prawny Mateusz Data

Leszno, dnia 30 stycznia 2019 r.